

SUUDİ ARABİSTAN'IN İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ POLİTİKALARI: “ÇÖL”DEN “YEŞİL”E

GÖKHAN ERELI

Körfez Çalışmaları Koordinatörü ORSAM

“

Karbondioksit emisyonu aynı zamanda yeşil alanların kontrolsüz bir şekilde azalması, ormansızlaşma ve yerel ve bölgesel enerji talebinin artmasıyla da doğru orantılı şekilde artmakta ve iklim değişikliğini tetiklemektedir.

”

Küresel sistemin karşı karşıya olduğu en önemli sorunlardan bir tanesi de iklim değişikliğidir. Dünya üzerindeki enerji ihtiyacının %80'inden fazlasının petrol, doğal gaz ve kömür gibi fosil yakıtlardan elde edildiği bir sistemde, fosil yakıtların aşırı kullanımı sera gazı, karbondioksit emisyonu, küresel ısınma ve iklim değişikliği meseleleri ülkelerin gündemine getirmiştir. Bu anlamda ülkelerin enerji talebinin ve tüketiminin son derece yüksek olduğu Körfez bölgesinde, bölgenin en büyük ekonomisi ve kalabalık nüfusuna sahip Suudi Arabistan'ın küresel iklim deği-

şikliğiyle mücadele politikalarında bazı değişiklikler yaşanmaktadır.

Aynı zamanda Suudi Arabistan'ın iklim değişikliğiyle mücadele politikaları, iklim değişikliğinin ekonomi politikasıyla ilgili sonuçlar da meydana getirmektedir. Suudi Arabistan, iklim değişikliğiyle mücadele konusunda küresel standartlara yaklaşma politikasını aynı zamanda ekonomik kaynakların çeşitlendirilmesi temel ekonomik hedefi çerçevesinde ele almaktadır. Küresel ısınma ve iklim değişikliğiyle mücadele son yıllarda ülkelerin uluslararası iş birliğinin arttığı bir sınır aşan sorun alanı olarak görülmektedir. Ülkeler temel olarak iklim değişikliğiyle mücadeleyi karbondioksit emisyonlarının azaltılması, enerjinin verimli bir şekilde kullanılması ve fosil yakıtlar yerine yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanılması çerçevesinde gerçekleştirmektedir.

İKLİM DEĞİŞİKLİĞİYLE MÜCADELE MEKANİZMALARI

Bu çerçevede, karbondioksit emisyonu kavramı en genel ifadesiyle doğada insanlar ve insan eliyle üretilmiş araçlar tarafından atmosfere karbondioksitin salınmasına işaret etmektedir. Karbondioksit emisyonunun yüksek olması,

atmosferdeki birçok gaz çeşidinin ortak kavramsallaştırması olan sera gazlarının yoğunluğunu arttırmakta ve dünyanın ortalama sıcaklığının yükselmesine neden olmaktadır. Dolayısıyla karbondioksit emisyonu konusunda orantısız ve irrasyonel bir faaliyetin gerçekleştirilmesi, kişilerin ve ülkelerin iklim değişikliği ve küresel ısınmaya olumsuz anlamda katkıda bulunduğunu göstermektedir. Karbondioksit emisyonu aynı zamanda yeşil alanların kontrolsüz bir şekilde azalması, ormansızlaşma ve yerel ve bölgesel enerji talebinin artmasıyla da doğru orantılı şekilde artmakta ve iklim değişikliğini tetiklemektedir. Dolayısıyla küresel ısınma ve iklim değişikliğiyle mücadele çerçevesinde yenilenebilir enerji kaynaklarına yatırımların gerçekleştirilmesi ve bu kaynaklardan bölgesel ve küresel düzeyde istifade edilmesi, ormanlık alanların ve enerji kaynakları çeşitlerinin artırılması önem arz etmektedir.

20 ve 21. yy'da yaşanan teknoloji ve sanayi gelişmeleriyle birlikte küresel ısınma ve iklim değişikliğinin ülkelerin karar almasını gerektirecek bir ciddiliğe ulaşmasıyla birlikte, bilim insanları iklim değişikliğini engellemek için karbondioksit emisyonlarının azaltılması çağrısında bulunmaktadır. Bu çerçevede küresel enerji talebinin ve enerji tüketiminin en yoğun alanlarından birisi Körfez bölgesi ülkeleri de yenilenebilir enerji kaynaklarının günlük hayatta

kullanımı ve karbondioksit emisyonunun aşamalı şekilde azaltılması yönünde planlarını hayata geçirmeye başladı.

İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ VE EKONOMİK KAYNAKLARIN ÇEŞİTLENDİRİLMESİ

Suudi Arabistan gibi Körfez ülkeleri için karbondioksit emisyonunun azaltılması ve hidrokarbon kaynaklarının ihraca-

tından elde edilen gelirlerin aşamalı şekilde farklı gelir kaynaklarıyla ikame edilmesi, uzun dönemli ekonomik kalkınma ve dönüşüm planlarıyla da uyum içerisindedir. Bu anlamda Körfez ülkeleri güneş enerjisinin kullanılması açısından büyük fırsatları barındıran ülkeler olarak göze çarpmaktadır. Dünya Bankasının derlediği verilere göre, Körfez'in ve Ortadoğu'nun en büyük iki ekonomisi Suudi Arabistan ve Birleşik Arap Emirlikleri (BAE), güneş ışınlarından enerji üretimi potansiyeli açısından dünya çapında ilk 15 ülkenin arasında yer

almaktadır. Bunun yanında rüzgâr enerjisi çerçevesinde Suudi Arabistan'ın sahip olduğu potansiyelin de dünya genelinde ilk 15 ülke arasında olduğu ifade edilmektedir. Dolayısıyla Suudi Arabistan'ın güneş ve rüzgâr enerjisi anlamında elverişli bir coğrafyada bulunduğu görülmektedir. Suudi Arabistan, güneş ve rüzgâr enerjileri bakımından verimli coğrafyada bulunmasının yanında, aynı zamanda hidrojen santralleriyle bu enerji çeşidine de gelecekteki kullanımların önünü açmak amacıyla ciddi oranda yatırım gerçekleştirmektedir. Bu şartlar altında iklim değişikliğiyle mücadele çerçevesinde Suudi Arabistan, güneş, rüzgâr, hidroelektrik ve nükleer gibi yenilenebilir enerjinin kaynaklarının çeşitlendirilmesi ve artırılması, fosil yakıtların bu şekilde ikame edilmesi ve bu çerçevede karbon-

dioksit emisyonunu azaltmayı planlamaktadır.

KÜRESEL VERİLER VE SUUDİ ARABİSTAN'IN FAALİYETLERİ

Aslına bakılırsa karbondioksit emisyonu ve genel anlamda sera gazı emisyonu çerçevesinde ortaya konan verilerin büyüklüğü, iklim değişikliğiyle mücadelenin küresel boyutunu ortaya koymaktadır.

Birleşmiş Milletlerin güncel verilerine göre Çin, ABD ve AB ülkeleri, küresel sera gazı emisyonunun sadece %3'ünü gerçekleştiren en az

emisyonda bulunan 100 ülkenin 16 katı kadar daha fazla emisyon gerçekleştirmektedir. Bu sebeple, 130'dan fazla ülke karbondioksit emisyonunu 2050 tarihinden önceye kadar sifıra indirmeyi taahhüt etmiştir. Rusya ve Çin 2060 yılında, Fransa ve Kanada 2050 yılında, Almanya 2045 yılında, ABD ve İngiltere ise 2050 yılında sıfır karbon emisyonu hedeflerine ulaşmayı taahhüt etmişlerdir.

Dolayısıyla burada iklim değişikliğiyle mücadele konusunda küresel siyasi uzlaşımın oluşmaya başladığı ve ülkelerin bu anlamda inşa edilmeye çalışılan ortak iradeye katkı sağlamaları gerektiği görülmektedir.

İklim değişikliğiyle mücadeledeki küresel eğilim çerçevesinde dünyanın en büyük üç petrol ihracatçısından olan Suudi Arabistan'ın da geçtiğimiz haftalarda 2060 yılına kadar karbondioksit emisyonunu sifıra indirmeyi taahhüt ettiği tarafından açıklanmıştır. Aynı zamanda Suudi Arabistan'ın bu amaç doğrultusunda aşamalı olarak 180 milyar dolardan fazla yatırım gerçekleştirmesi beklenmektedir. Suudi Arabistan'ın karbon emisyonlarını sifıra indirmeyi taahhüt ettiği duyurusu, geçtiğimiz

haftalarda Glasgow'da gerçekleştirilen 26. BM İklim Değişikliği Konferansı öncesinde gelmiştir. Suudi Arabistan'ın dünyanın, en büyük üç petrol ihracatçısından birisi olması, karbondioksit salınımı sıralamasında 10. ülke olması, en fazla petrol tüketen 4. ülke olması ve dünyanın en büyük 20. ekonomisi olması hasebiyle sıfır emisyon taahhüdü kararı önemli yankı uyandırmıştır.

Aynı zamanda ekonomisi önemli oranda hidrokarbon kaynaklarına bağlı olan Suudi Arabistan'ın, yenilenebilir enerji kaynaklarına geçmesinin de hâlihazırda hidrokarbon kaynaklara güvenen yerel ve uluslararası piyasaların istikrarını da etkilemeyeceği ifade edilmiştir. Bu çerçevede Suudi Arabistan, sıfır emisyon taahhüdünün sadece ülkenin yerel emisyonları için geçerli olacağını dolayısıyla petrol üretiminin ve hidrokarbon ticareti piyasalarının etkilenmeyeceğini vurgulamıştır. Her ne kadar önümüzdeki on yıllarda da petrol üretmeye ve ihraç etmeye devam edecek olsa da Suudi Arabistan ile birlikte tüm Körfez ülkeleri, yenilenebilir enerji kaynaklarını aşamalı şekilde fosil yakıtların yerine ikame etme dönemine başlamış gözükmektedir.

Suudi Arabistan'ın, iklim değişikliğiyle mücadele konusunda küresel eğilime katılmasının başka nedenleri de bulunmaktadır. 2018 yılında uluslararası kuruluşlar tarafından hazırlanan Küresel İklim Değişikliği Performans Endeksi'nde, iklim değişikliğiyle mücadele konusunda performans bakımından Suudi Arabistan ve ABD'nin 60 ülke arasından son iki sırayı paylaştığı ifade edilmekteydi. Dolayısıyla küresel mücadeledeki bu olumsuz görünüm aynı zamanda Suudi Arabistan'ın Batılı ülkeler ve kurumlarla ilişkilerinde de dezavantaj anlamına geleceğinden, Suudi Arabistan COP26 Zirvesi öncesinde bu kararları politik ekonomik açıdan meşrulaştırmayı amaçlamıştır. Bu çerçevede ilk aşamada Suudi Arabistan'da yenilenebilir enerjilerin verimli şekilde günlük hayatta kullanılacak aşamaya getirilmesiyle ilgili çalışmalar ve yeşil alanların planlı şekilde artırılmasına yönelik girişimler yürütülmeye başlanmıştır. Ulusal Yenilenebilir Enerji Programı, Riyad Sürdürülebilirlik Stratejisi, Yeşil Suudi Girişimi Forumu ve Yeşil Orta Doğu Girişimi de bu çerçevede kurulan platformlardır.

“

Bu platformlar çerçevesinde, Suudi Arabistan 2030 yılına kadar karbondioksit emisyonunu yıllık 278 milyon ton oranında azaltacak çeşitli girişimler üzerinde çalışmalar yürütmektedir.

”

Bu platformlar çerçevesinde, Suudi Arabistan 2030 yılına kadar karbondioksit emisyonunu yıllık 278 milyon ton oranında azaltacak çeşitli girişimler üzerinde çalışmalar yürütmektedir. Aynı zamanda yine 2030 yılına kadar 40 tanesi büyük olmak üzere toplamda 3300'den fazla parkın inşa edilmesi ve 450 milyon ağacın da dikilmesi beklenmektedir. Suudi Arabistan'ın söz konusu emisyonları azaltacak olan bu faaliyetlerinin ülke içerisinde de 350 bin kişiye istihdam olanağı sunması beklenmektedir. Sonuç olarak küresel ısınma ve iklim değişikliğiyle mücadele kapsamında, Suudi Arabistan'da olumsuz görünümünü küresel eğilimle birleştirip buna uygun faaliyetlerle birlikte daha olumlu bir görüntü çizmeyi hedeflemektedir. Riyad'ın bu anlamda fosil yakıtların peyderpey terk edilmesi, karbon emisyonlarının azaltılması, yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımının yaygınlaştırılması ve ormanlaştırma faaliyetleri büyük oranda Riyad ekonomisinin bölgesel ve küresel piyasadaki performansına bağlı olacaktır. ■

